

**Pokročilá komunitní práce - seminář .
přednášející: PhDr. Jaroslava Št'astná, Ph.D.**

Lokalita I. Novoknínsko

Mikroregion "Novoknínsko" zahrnuje zhruba 15 obcí, rozprostírá se v malebné zemědělské krajině asi 40 km od hlavního města. V katastru mikroregionu se nachází i několik pamětihodností, velká rekreační oblast s chatařskými osadami, lesy, rybníky, vznikla zde poměrně hustá síť cyklostezek. Oblast bývala kdysi typicky zemědělská, ale po roce 1948 většina lidí začala dojíždět autobusy do nedalekého okresního města do nejrůznějších továren a provozů. Tyto byly po roce 1990 z velké části pro svoji nerentabilitu uzavřeny, ve městě se nyní daří spíše malému podnikání a sektoru služeb. V důsledku transformačních změn ztratilo práci mnoho lidí i z přilehlých vesnic, byly zrušeny některé spoje veřejné dopravy, celková nezaměstnanost v mikroregionu se pohybuje mezi okolo 10 -15 %. Někteří lidé dojíždějí za prací až do hlavního města. Ve vesnicích žije nyní trvale několik "přistěhovalců" z velkoměsta, vesměs lidí s vyšším vzděláním, kteří zde podnikají cosi prostřednictvím internetu. Ve vesnicích žije významný počet osamělých starých lidí, kteří mají potíže s obstaráváním základních potřeb pro svůj život (nákupy, úklid, doprovod k lékaři atd.) a cítí se také osamělí. Na druhé straně je ve vesnicích velké procento mladých žen – matek dětí, které mají problém se získáním zaměstnání, za kterým by nemusely daleko dojíždět. V některých vesnicích mikroregionu působí fotbalisté, hasiči, charita a nedávno vznikla další nezisková organizace Alfa, která se chce zabývat sociálně zaměřenými projekty .

Místní mladí lidé zde nemají mnoho pracovních příležitostí. Svoji budoucnost vidí v přestěhování do velkého města, to i přesto, že toto místo mají rádi.

Starostka obce byla zvolena jako nezávislá kandidátka, má některé dobré nápady, je otevřená komunikaci s občany i dalšími organizacemi.

**Pokročilá komunitní práce - seminář .
přednášející: PhDr. Jaroslava Šťastná, Ph.D.**

Lokalita II. Žižkov

Čtvrť Žižkov je součástí metropole, vybudovaná byla jako dělnická čtvrť na konci 19. století, nicméně se stala vyhledávanou pro svoji centrální polohu a unikátní atmosféru. Většina lidí jezdí za prací do jiných částí města, ve čtvrti je nicméně spousta institucí, obchodů (hodně z nich vlastněných Vietnamci a jinými lidmi z „Východu“). Ve čtvrti žije vedle sebe velké množství důchodců, nových majitelů domů a nájemníků rekonstruovaných bytů, atmosféra láká též k provozování rozličných klubů s nejrůznějším programem. Zástavba je hustá, bez větších zelených ploch pro rekreaci, čtvrť má problémy s čistotou ulic – majitelé psů vodí po ulicích k výběhu své miláčky. Ulice jsou zavaleny parkovanými auty, existuje jen minimum bezbariérových přechodů a vstupů do budov.

Ve čtvrti působí několik komunitně orientovaných neziskových organizací, které se snaží podchytit zájem a potřeby obyvatel čtvrti, působí zde kluby seniorů. Lidé si při letných setkání mezi sebou stěžují na nepořádek, znečištěné chodníky, hluk parkujících vozidel a provoz některých nočních klubů. Občas je nějaké auto záměrně poškozeno, občas nějaké ukradnou. Nedávno se obyvatelé čtvrti dověděli, že pod jedním z místních náměstí se chystá vybudování velkého podzemního parkoviště s výjezdy do přilehlých ulic, které však nebude primárně určeno místním obyvatelům, nýbrž těm, kteří budou mít peníze na tržně určené ceny parkování. Prý je to už domluvené na magistrátu hl.m. Prahy. Lidem se zdá, že se o jejich reálné životy málokdo stará a že mají jen malou možnost chodit věci veřejných ovlivnit.

Lidé z radnice jsou pro většinu místních lidí příliš od nich „vzdálení“.

**Pokročilá komunitní práce - seminář .
přednášející: PhDr. Jaroslava Šťastná, Ph.D.**

Lokalita III. Vsetín

Město Vsetín má zhruba 30 tisíc obyvatel, je vcelku prosperujícím centrem regionu, nezaměstnanost nepřekračuje 8 procent. Ve městě je řada středních škol, učilišť, ve městě je i škála tradičních sociálních zařízení spravovaných městem, m.j. dětský domov, domovy důchodců a s pečovatelskou službou. Město nedávno zpracovalo Komunitní plán sociálních služeb pro celý region Vsetínska. Kromě obecních institucí ve Vsetíně působí i několik nestátních neziskových organizací jako je např. Fokus, nadace pro podporu hendikepovaných dětí, chráněná dílna, nově zřízený multifunkční klub pro děti a mládež a jiné menší organizace. Skvělá a výjimečná je i knihovna, která funguje jako knihovna komunitního typu. Před několika lety zahájila projekty určené sociálně ohroženým skupinám – především rómským dětem, matkám na mateřské dovolené a nedávno též seniorům.

Zastupitelstvo města nedávno projednalo zprávu sociální komise, která upozornila na řadu ožehavých problémů: vysokou nezaměstnanost rómské populace, pokračující kauzu přestěhování Romů na okraj města, stížnosti obyvatel na chování této skupiny, výskyt užívání drog mezi dětmi a mládeží, potíže s uplatněním dětí z dětského domova na pracovních trzích, nedostačující kapacita dosavadních sociálních institucí jako jsou domovy důchodců a služby pro seniory.

**Pokročilá komunitní práce - seminář .
přednášející: PhDr. Jaroslava Šťastná, Ph.D.**

Lokalita IV. Semily

Město Semily má zhruba 9 tisíc obyvatel, údolí řeky Jizery, Semily jsou zároveň obcí pro správní obvod Semilsko, který sdružuje 22 obcí s celkem 27 tisíci obyvateli. Na území obvodu se nachází několik významných přírodních památek, rozloha lesů je 24% a jsou nejen potenciálním ekonomickým faktorem, ale též prvkem kulturním a stylovým.

Terénní podmínky způsobují problematický přístup do města, avšak město má zdravé životní prostředí a zachovalou krajinu. Město má relativně malou nezaměstnanost okolo 10 %, ačkoli spíše stoupá. Za prací do jiných měst vyjíždí asi 26% ekonomicky aktivních obyvatel.

Vzhledem k poloze města nelze spoléhat na příchod velkých investorů, proto se město snaží zaměřit rozvoj na podporu školství a vzdělávání, malého a středního podnikání a podporu aktivního využívání volného času, turismu s důrazem na šetrný přístup k prostředí.

Ve městě žijí různé národnostní a etnické skupiny – významněji jsou zastoupeni Slováci, Poláci, Rómové a Vietnamci. Uživatelů invalidních a částečně invalidních důchodů bylo na okresu Semily celkem 2 900. Rozvoj sociálních služeb je řešen ve schváleném Komunitním plánu sociálních služeb – Semilsko . Při výzkumu potřeb sociálních služeb mezi obyvateli bylo poukázáno na nedostatek služeb pro seniory, lidi postižené tělesně i smyslově a pro rodiny s postiženými dětmi. Další prioritou sociálního rozvoje města je práce s občany společensky nepřizpůsobivými – hlavně Rómové, bezdomovci, drogově závislí a alkoholici, lidi s kriminálními sklony (recidivisté). Město má dlouholeté kulturní tradice, sportovně-turistické . Město vlastní několik kulturně společenských zařízení (Kulturní centrum Golf, kino, Muzeum a Pojizerskou galerii, Městskou knihovnu a Městské informační centrum. Objekt kina je určen k modernizaci.

**Pokročilá komunitní práce - seminář .
přednášející: PhDr. Jaroslava Šťastná, Ph.D.**

Lokalita V. Obec Libá

Obec Libá leží v těsné blízkosti krajského města, má zhruba 2 tisíce původních obyvatel. V důsledku rychlého rozvoje předměstských čtvrtí se za poslední dekádu rozrostla o další 3 tisíce obyvatel, kteří žijí v rodinných domcích postavených v původní zemědělské krajině. Prakticky všichni pracující dojíždějí do blízkého města buď svými vlastními vozidly nebo veřejnou dopravou, jejíž intervaly jsou však řídké a spoje v dopravních špičkách přeplněné. Nově postavená čtvrť nemá vlastní centrum, žádné obchody ani služby, chybí školka, jesle, školáci navštěvují školu ve staré části obce, starší dojíždějí do krajského města. Přes den zůstávají v místě pouze matky s malými dětmi. Lidé se vzájemně neznají, o víkendu se věnují svému soukromí a malým předzahrádkám. Odrostlejší děti a mládež jezdí za svými zájmy a zájmovými kroužky do města, rodiče však cítí obavy o jejich bezpečnost. V souvislosti s krizí se někteří obyvatelé obávají, zda-li v případě ztráty zaměstnání budou schopni splácet hypotéku, kterou si a nákup domu vzali.

Pokročilá komunitní práce - seminář .
přednášející: PhDr. Jaroslava Šťastná, Ph.D.

Lokalita VI. – sídliště Sluneční vrch

Sídliště Sluneční vrch je umístěno na okraji krajského města. Jedná se o typické sídliště socialistické éry, kde žije v panelových domech asi 8 tisíc obyvatel. Přesto v uplynulých deseti letech byly provedeny úpravy domů, v přízemí jsou malé obchody, dobře funguje i kulturní centrum, fit-centrum. Většina lidí jezdí za prací do centra města, rovněž tak studenti. Na sídlišti se nově usadili i Vietnamci a lidé ze států bývalého Sovětského svazu. Není tajemstvím, že „starousedlíci“ se obávají o kvalitu bydlení v etnicky smíšeném prostředí. Nevědí, čím se tyto imigranti živí ani co je jinak zajímavé. Zástavba je hustá, na relativně malé travnaté ploše je několik laviček, prolézaček a pískovišť pro batolata, v současnosti místo využívají rodiče – matky na mateřské dovolené a důchodci. Pejskaři zde vodí k výběhu své miláčky. Občas se přezene mezi chodci někdo na skateboardu.

Teenageři poposedávají ve volných chvílích na několika místech u zadních vchodů do domů, nic zjevného nedělají.

Dospělí lidé si při letmých setkáních mezi sebou stěžují na nepořádek kolem popelnic, znečištěné trávníky a na hluk parkujících vozidel. Občas je nějaké auto záměrně poškozeno, občas nějaké ukradnou. Kdosi z dospělých nedávno slyšel, že na jediném větším travnatém prostoru sídliště má v budoucnu stát nový supermarket. Prý je to už domluvené na radnici. To i přesto, že na sídlišti jsou již samoobsluhy dvě.

Seminární cvičení – úkoly k řešení:

ve skupině pozorně přečtete přiložený popis daného místa - situace. Zformulujte odpovědi na následující otázky a úkoly. Po uplynutí určené doby mluvčí za Vaši skupinu seznámí ostatní účastníky semináře s výsledky práce vaší skupiny.

1. Znovu svými slovy popište danou lokalitu - situaci.
2. V čem je podle Vás lokalita -situace problematická z hlediska komunitního?
3. V čem vidíte hlavní přednosti a klady lokality/ situace.
4. Pokuste se zformulovat náměty na 2 –3 komunitní projekty.
5. Zaměřte na jeden problém související s tématem sociálního vyloučení a pokuste se vystihnout charakteristické rysy vámi vybrané skupiny sociálně exkludovaných občanů nebo exkluzí ohrožených.

V čem jsou jejich životní šance omezené?

Ekonomická dimenze – příjmy, zaměstnání, dluhy...

Sociální dimenze – vazby, sociální statut, sociální prestiž.....

Psychologická dimenze – jaké může být sebehodnocení, sebeocení, hrdost atd.

Prostorová situace – lokalizace domova, místo pobytu, obvyklá místa ke sdružování atd.

Politická dimenze - téma není zastoupeno v politickém diskurzu

Symbolická dimenze – co stigmatizuje tuto skupinu, nálepkuje, symbolické projevy, rituály...

6. Znovu se zaměřte se na zvolenou cílovou skupinu a navrhnete způsob výzkumu, na základě kterého zjistíte více informací o povaze a hloubce sociálního vyloučení.
7. Načrtnete 5 - 6 hlavních kroků projektu vedoucího k začlenění této skupiny do komunity. Použijte postupy, které naplní charakteristiky komunitního projektu a komunitní integrace.
8. Jaký typ organizace nebo instituce by měl projekt realizovat?
9. Kdo bude podle Vás hlavním (strategickým) partnerem Vašeho projektu? Jaké další organizace přivzete do týmu řešitelů?
10. Jak cílovou skupinu oslovíte?

11. Naplánujte akci s veřejností ve vaší komunitě, při které chcete prezentovat svůj projekt. Dále si přejete slyšet názory od občanů, jejich podporu Vašim záměrům a získat spolupracovníky pro projekt (dobrovolníky).

Promyslete:

1. druh akce
2. jaké chcete získat výstupy z akce
3. místo konání
4. doba, čas
5. koho oslovíte
6. forma a způsob oslovení
7. program akce (stručně)

12. Co můžete Vy, jako sociální pracovníci, podle Vás, udělat pro jejich sociální začlenění (inkluzi) do komunity? Proč zvolíte právě tento přístup?